

# Gospodar in gospodinja

LETO 1936

5. FEBRUARJA

ŠTEV. 6

## V sadovnjak

Obrezovanje, trebljenje (ali snaženje), pomlajanje in precepljanje, so tista potrebna vsakoletna dela v sadovnjaku, na katera bi moral misliti sedaj v tej letni dobi vsak napredni sadjar. Pritlično in mlado visokodebelno drevje je treba na vsak način **obrezati**, vse starejše drevje **iztrebiti**, osnažiti debela in veje, vse sicer zdravo, pa slabo rastoče drevje **pomladiti** in vse drevje slabih vrst in pa nerodovito **precepiti**. Vse to mora biti opravljeno do srede aprila; toda čimprej se bomo dela lotili, tem boljje in tem bolj gotovo ga bomo opravili.

Pritlično drevje pustimo za enkrat na strani, ker je pri našem pretežno poljskem sadjarstvu skoro brez pomena. Oglejmo si na kratko samo **obrezovanje** mladega visokodebelnega drevja. To je tako važno in potrebno delo, da bi ga ne smel zanemariti noben sadjar, kajti le s pravilnim obrezovanjem mladega vrha, odgojimo drevo, ki bo razmeroma **redno** rodilo popolnoma **razvite** plodove.

Vrh mora biti tako zrašččen, da morejo solnčni žarki prodreti do vsake veje in vejice, do vsakega brsta, do vsakega cveta in naposled do vsakega ploda.

Vedeti moramo, da le **neposredni solnčni žarki** delajo cvetno brstje po sadnem drevju, pod **neposrednim njegovim** vplivom se brsti razeveto in naposled tudi **plodovi dozore**. Ta stavek naj si vsak sadjar pokliče v spomin, ko se odpravlja v sadovnjak k obrezovanju in trebljenju sadnega drevja. V roke torej nož in škarje! (žagice že skoro treba ni.) Poglejmo drevo od tal od vseh strani. Količ kaj izurjeno oko bo takoj opazilo, katera veja ali vejica je približno svoje sosedo, katera ima nepravilno smer, katera napačno rast itd. Karkoli dela goščavo v kroni, je odveč in mora brezpogojno pasti. Najprej torej izrežimo vse veje in vejice, ki že sedaj delajo goščavo ali kažejo, da bi se pozneje preveč zagostile. Vse mlade veje, ki imajo napačno smer,

pa so sicer potrebne, vrvnajmo na pravo mesto, in sicer preveč navpične odrinimo od debela s primerno leseno oporo, preveč viseče pa privežimo z motvozom ali vrbovo šibico v pravo lego. Nazadnje **skrajšajmo** po potrebi tudi voditeljice, in sicer močno rastoče holj, šibkejše in zaostale pa manj, da dobimo v rasti ravnotežje in somernost. Na tak način obdelajmo vsako mlado jablano in hruško vsaj do 5. ali 6. leta starosti. Kdor bo tako ravnal vsakih prvih pet ali šest let, bo opravil vse z nožem in škarjami in mu pozneje, ko bo drevje odraslo, ne bo treba žagati debelih vej, ker ne bo nobene odveč. S takim drevesom bo pozneje, ko bo začelo roditi, jako malo dela.

Na tisoče in tisoče sadnega drevja posade vsako leto naši sadjarji pa kako malo tega drevja se potem pravilno vzgaja! Ko pa odraste, se krone tako zgošče, da je nemogoče, da bi sploh kaj prida rodilo, še manj mogoče, da bi rodilo razvite, lepo barvane plodove. Tedaj je pa treba vzeti v roke žago in pasti mora veja za vejo, ako naj se vrh vsaj za silo »razsvetli«. Ali ni škoda, ko gre v nič toliko sil in toliko snovi, ki jih je drevo nakopičilo v nepotrebne in celo škodljive veje?! Vse to bi se bilo pod modrim vodstvom sadjarjevim uporabilo na pravem mestu v veliko korist drevesa in sadjarju. Še enkrat torej: Nad mlado drevo z nožem in škarjami, da ne bo treba nad njega čez 10 ali 15 let s sekuro in žago!

Sedaj pa še nekoliko o obdelavi **odraslega, starejšega drevja**, ki ima že dovršeno krono in ga redno več ne obrezujemo. Umevno je samo ob sebi da velja za tako drevje še prav posebno vse tisto, kar je bilo prej povedano o vplivu solnca na rodovitnost in na razvoj plodov. Po vsem svetu je **danes** v sadjarstvu vodilno geslo, ki se glasi: **Redke, svetle krone!** Dokazano je, da od množine solnčnih dni in od množine solnčnih žarkov, ki zadenejo drevesni vrh v vsej njegovi notranjosti, ni zavisna samo bar-

va plodov, ampak tudi njihova debelost in notranja vrednost (okus, vonj, trpežnost itd.). Prav posebno pa vplivajo solnčni žarki na rodovitnost drevesa.

Mnogoletna in natančna opazovanja so pokazala, da imajo v bolj severnih krajih, z neugodnim podnebjem na leto komaj 1500 ur solnce, v južnih predelih pa sije solnce na leto po 2200 in še več ur. In glejte! Rodovitnost sadnega drevja v severnih krajih s pičlim številom recimo solčnih dni je skoro za polovico manjša nego v pokrajinah s jasnejšim nebom in torej obilnejšim solncem. Vážen nauk sledi iz tega: Sadno drevje sadimo v čimbolj solčne lege! Zadostna medsebojna razdalja je nujna zahteva, da si drevje samo med seboj ne krati in zapira solčnih žarkov. Zlasti pa skrbimo za redko vejevje v vrhovih!

Ni torej odveč, ako vsako leto proti pomladi zopet in zopet opozarjamo sadjarje, da naj nikar ne zamude pregledati svoje nasade, zlasti kar se tiče vrha vsa kega posameznega drevesa. Tudi tu si je treba drevo ogledati najprej od tal in od vseh strani. Nihče naj se ne vara, ako se mu zde veje dovolj redke sedaj, ko je drevo golo. Predstavljam si mora dre-

vo, kakršno bo čez poletje, ko se bo čez in čez odelo v pestro zelenje. Takratno stanje mora biti merodajno za presojo medsebojnega razmerja med posameznimi vejami. Kjer je drevje zanemarjeno, bo treba pač žage in precej časa, da se bo odprla pot solncu med veje. Čimbolj pa je bilo drevo izmlada gojeno, tem manj bo sedaj dela z njim.

Tu naj omenim še neko važno dognanje izkušenih sadjarjev: Dokazano je, da je posebno koristno in potrebno temeljito trebljenje krone tisto pomlad, ko kaže sadno drevje dobro letino. Na ta način bomo dosegli prvovrstno kakovost v pridelkih in pa — to je še posebno važno — drevo pripravljamo k bolj in bolj redni, pa zmerni rodovitnosti. Kjer je bila torej minulo leto dobra sadna letina, ondi odložimo temeljito trebljenje za drugo leto. Kjer pa je bila lani slaba letina in se obeta letos obilna, tam pa le vrhove temeljito prečistite! Mnogo boljše je manjši pa prvovrsten pridelek, nego preobilan pa nerazvit in zanikarn, nego bi bila redna srednja letina, nego pa obilna samo vsako drugo ali celo tretje leto. — Prihodnjič pa o pomlajanju in precepljanju. H.

## Gnojišče — zrcalo kmeta

To pomeni, da se po gnojišču spozna, če je kmet umen, skrben gospodar ali pa malomarnež, ki premalo pazi na kmetijo, zlasti pa da ne zna ceniti niti dobrega gnojja, niti gnojnice. V današnjih dneh, ko kmeti težko pride do denarja in ni po cele tedne »kovača« pri hiši, ne more misliti na nakup umetnih gnojil, zato so vsa njegova polja in vsi travniki odvisni od doma pridelanega gnojja. Zato mora temu obračati čim večjo skrb in nego ter ne sme izgubiti niti najmanjšega drobca gnojilnih snovi, kajti te nujno rabijo vse njegove posetve. Uместno je torej, če ponovno opozarjamo na važnost ravnanja s hlevskim gnojem in gnojnico.

Kar se tiče hlevskega gnojja, ni dovolj, če si je kmet postavil vzorno gnojišče, ampak mora tudi pravilno ravnati z gnojem na njem. Ne samo, da ga vsak dan spravi iz hleva na ta sicer lepo obzidan prostor, ampak tukaj ga mora tudi primerno zložiti, da ne izgubi na vrednosti, ampak da se dobro udela, ohrani v sebi vse rastlinske hranilne snovi ter jih pripravi v obliko, ki jo korenine čim-

prej vsrkajo. Hlevskega gnojja ni torej kar zvoziti ali zmetati na gnojišče, da ga tam dež izpira, veter in solnce pa sušita, kajti pridobljena stelja rastlinam na polju le malo zaleže. Najbolje ga je začeti zlagati v lepe ravne manjše kupe v kakem kotu ter ga vsak dan sproti dobro stlačiti. Ko je tak kup dosegel višino nekako enega metra, začnemo zlagati tesno zraven njega drug tak kup, s katerim postopamo ravno tako. Ko smo na ta način pokrili četrtno, pri manjših gnojiščih polovico površine, tedaj začnemo nakladati na vrh prvega kupa in nadalje, dokler ne dosežemo primerne višine. Potem ves ta velik kup poravnamo, še enkrat temeljito stlačimo ter po vrhu pokrijemo z zemljo ali s smrečjem, z vejami ali steljo, da obvarujemo gnoj pred izsuševanjem. Kup pustimo na miru vsaj tri mesece, da gnoj v njem dobro dozori.

Tako pridobljen gnoj je visokovreden in sliči v svoji gnojilni moči tako zvanemu »žlahtnemu gnoju«, ki ga zlasti v Nemčiji na nekaterih veleposestvih pridobivajo v posebnih zgradbah in zore

pod pritiskom. Kdor tako ravna s svojim gnojem, ta bo svoje njive uspešno gnojil z njim; pa tudi sebi bo izdal izpričevalo dobrega, skrbnega gospodarja, nad katerim se bodo vzgledovali ne samo njegovi sosede, ampak vsakdo, ki bo tako gnojišče videl. Da bo ta skrb za gnoj tudi za okolico vzpodbujevalno učinkovala, se razume samoobsebi, saj vemo: besede mičejo, vzgledi pa vlečejo.

Nič manjšo skrb ni obračati gnojnic, kajti tudi ta ima veliko gnojilno vrednost ter je posebno pripravna za gnojenje travnikov. Če je ob vsakem gnojišču zgrajena tudi gnojnična jama ni ta tu, da se napolni čimprej z gnojem in deževnico, ampak da se v njej zbira sama čista gnojnica, ki naj tam dozori brez izgub. Šele, ko je dozorela jo razvažamo

tja, kjer jo rabimo: na travnik, njivo ali na kompost. V gnojnični jami zbiramo gnojnico iz hleva ter iz gnojišča. Skrbno moramo paziti, da se vsa deževnica odvaja stran od gnojišča in gnojnične jame, zlasti pa, da iz streh ne teče vanjo.

Če so oblasti podprle zgradbo vzornih gnojišč in gnojničnih jam, niso s tem nameravale postaviti takih stavb le zaradi lepšega, ampak tudi, da bodo kmetje v njih pravilno ravnali z gnojem in gnojnico ter s tem pridobivali visokovredna gnojila. Nadalje tudi zaradi tega, da bodo služile za vzgled drugim, ki si naj po njih zgrade slična praktična gnojišča, kajti oblast nima toliko sredstev, da bi mogla vsem kmetom podeliti za to podpore. L.

## Uravnavanje železnih plugov pri oranju

Nad 40 let imamo v Sloveniji železne plugje, ki so že precej izpodrinili domače leseno drvo. Vendar tudi te se še marsikje dobi, četudi kmetje sami uvidevajo, da je znjimi delo težko, nepopolno, nerodno, zamudno in naporno za živino in ljudi. Pri oranju z njimi se morajo mučiti vsaj dve do tri osebe in močna vprežna živina. Nasprotno pa z izbranim in dovršenim železnim plugom opravlja ena oseba izlaha in mnogo hitreje ravno isto delo, pri tem še mnogo popolneje.

Pri nas se je najprej razširil Sakov plug; po njem je prišel nekoliko lažji Eberhartov plug in v zadnjem času imamo domačo tvornico plugov v Lescah. Da so Sakovi plugi zelo trpežni, pričajo tisti kmetje, ki so si ga nabavili že pred 20, 25, celo pred 35 leti, pa jim še danes dobro dela, ne da bi bil potreben popravi. Izmenjajo se samo načrtni deli, kakor so lemež in črtalo ostalo pa traja desetletja.

Pri uporabi teh modernih železnih plugov je pa opozoriti na to, da jih je treba na njivi pred oranjem primerno uravnati, če hočemo, da bodo sami gladko orali brez muke za orača in živino. To uravnavanje je izredno važno. V ta namen služi več priprav na plugu: veriga samovodnica uravnava plug, da ostane ves čas med delom v pokončni legi; regulacijski locenj določa globino brazde;

jarem na kolcih pa širino in globino oranja.

Ko začnemo orati, lahko takoj opazimo, če je plug napačno uravnan. Često-krat so neverjetne malenkosti, ki znatno otežujejo delo; na pr ako je črtalo postavljeno v napačni višini ali nepravilni razdalji od lemeža, ako visi le za kak milimeter preveč na desno ali levo stran, ali ako je slabo pritrjeno. Zarjavel ali top lemež, ali slabo kovan, zelo ovira delo. Pri oranju je zelo važno tudi uravnavanje pluznih koles in kolca, ki jih je tako postaviti, kakor kaže potreba. Lažje je uravnavanje širine brazde in globine oranja. Na vse take malenkosti je paziti, če hočemo pravilno orati. Vsak kmet, ki je prvič vzel v roke tak modern železen plug, ga je moral preizkuševati in se muditi, predno je zadel pravo lego. Ko ga je pa enkrat pravilno uravnal, je delo in ravnanje z njim kaj lahko. Pri- pomniti je, da se tak plug mora uravnati po zemlji, ki jo obdeluje, zato ga je na vsaki njivi posebej pravilno nastaviti.

Še na eno moramo opozoriti. Vsi novi plugi so pobarvani navadno z zeleno barvo, ki naj varuje jeklo pred rjo. Če začnemo orati, dokler so črtalo, lemež in deska še pobarvani, bo oranje zelo težavno. Zato je dobro pred prvim oranjem barvo tistih delov, ki pridejo v zemljo, ostrgati s kakim ostrim železom, da lažje

tečejo. Ko se ti deli v zemlji obrusijo, da so svetli in gladki, tedaj je trenje malenkostno in delo lahko. Sedaj spomladi, ko so ti deli čez zimo zarjaveli, jih je pred delom najprej namazati s petrolejem, da se rja raztopi, potem bodo plugi takoj lažje tekli.

Nove vrste tega orodja imenujemo tudi univerzalne pluge. To pa zaradi tega, ker se plužna glava z gredeljna lahko sname in ta del nadomesti s kakim drugim pripravnim orodjem za drugo delo, na pr. kultivator, okopalnik, osipalnik,

dvo ali trobrazdni plug za preoravanje strnišča, izruvač za kroupit in marsikatera druga priprava. Torej služi en in isti plug z nadomestnim orodjem za različna dela, kar séveda zelo poceni njegovo nabavo.

Torej kmetje, če dobite v roke nov železni plug, trudite se z njim in ga uravnavajte tako dolgo, dokler vam ne teče gladko, brez truda za orača in živino, obenem pa zemljo najbolje rahlja in obrača. L.

## Domovinstvo in občinski zakon

Že od nekdaj je delalo občanom in npravnim oblastvom največje preglavice reševanje domovinskih zadev. Naj je bilo vprašanje domovinstva včasih tako zamotano, da so se v posameznih primerih ugotavljanja popisale cele lege papirja ter so potekla nemalokrat leta in leta, preden je bilo dognano, ali — ako so bili spori med občinami zastran domovinstva — kake osebe nepremostljivi, uradoma po upravnih oblastvih odločeno, v kateri občini ima dotična oseba domovinsko pravico. Naravno in razumljivo je, da se vsaka občina brani priznati domovinstvo osebam, ki jih ne pozna in ki bivajo same morda že desetletja — ali kojih starši in prastarši so že bivali zunaj občine — kdo ve od kdaj, pa niso pridobili nove domovinske pravice v občinah bivašča. Posebno velja to za osebe in njihove prednike, ki so bivali v drugih državah, kjer so imeli svoj za-lužek, na primer v Nemčiji ali v Ameriki i dr. — Glede Amerike bodi kratko omenjeno, da so mogli naši izseljenci do zadnjega desetletja brez posebnih težav pridobivati ameriško državljanstvo. S tem so naravno izgubili domovinstvo v naših občinah. Zadnja leta pa je Amerika ne samo do skrajnosti omejila priseljevanje, marveč je postala tudi bolj skopa s podeljevanjem državljanstva. Zato bodo ostali nešteti naši izseljenci in njihovi potomci še nadalje pristojni v svoje dosedanje domovne občine.

Domovinstvo je posebno važno za tegadelj, ker zavisi od njega ubožna oskrba oseb, ki obubožajo ali obumorejo na starost ter nimajo niti premoženja niti svojcev, ki bi bili po zakonu dolžni skrbeti za nje. Vse obveznosti, izvirajoče iz naslova ubožne oskrbe, obremenjujejo

namreč občine, v katerih imajo obnemogle ali obubožane osebe domovinsko pravico.

Naravno je, da je bila vedno prva skrb vseh držav, urediti državljanstvo in pa domovinstvo svojih državljanov s posebnimi zakoni. Pri nas — v Jugoslaviji — je bilo državljanstvo urejeno že z zakonom z dne 21. septembra 1928 l. (Uradni list z dne 19. nov. 1928., št. 365/109.), ni pa bilo hkrati urejeno domovinstvo. Glede domovinstva določa ta zakon v § 3. samo to: »Vsak državljan kraljevine mora imeti domovinstvo v eni občini kraljevine po odločbah (pravilneje vsekakor: po določbah) o domovinstvu. Tuji državljanji ne morejo imeti domovinstva v občinah kraljevine«. (Lahko pa te domovinstvo pridobe, ako pridobe poprej državljanstvo. Več o tem v drugem članku.) Dalje določa navedeni zakon v § 60., da se reši vprašanje domovinstva s enotnim zakonom za vso kraljevino.

Med tem smo dobili enotni in za vso državo veljavni zakon o občinah, ki ureja tudi domovinstvo v II. poglavju, §§ 15. do 24., ter v prehodnih odredbah v § 141.

Kdor pozna obširno zakonodajo o domovinstvu v prejšnji (avstro-ogrski) državi, bo z nami vred dvomil, da-li je vprašanje domovinstva res vsestransko urejeno z enajstimi paragrafi zakona o občinah z dne 14. marca 1933. Zato glede na prej navedena določila pričakujemo, da dobimo kmalu tudi enoten in temeljit zakon o domovinstvu.

Določila zakona o občinah glede domovinstva so v splošnem jasna ter nam jih zato ni treba podrobne razlagati; sicer jih pa tudi ne moremo zavijti tesno odmerjenega prostora. Sami nekaj važnejših bodi omenjenih. Drugi odstavek

§ 15. se glasi: »Domovinstvo je isto, kar je članstvo kake občine po tem zakonu. Samo tisti so torej »člani« občine, ki imajo v njej domovinsko pravico. Član občine pa more biti po prvem odstavku tega paragrafa samo državljani kraljevine Jugoslavije, in prav tako mora biti vsak državljani član kake občine. Bivanje v občini seveda ni omejeno samo na njene člane, ampak imajo pravico bivati na njenem ozemlju tudi drugi prebivalci občine — kakor jih imenuje zakon v § 23. Le-ti imajo prav tiste dolžnosti, kakor pravi člani občine (n pr nositi vsa bremena), imajo tudi pravico uživati občinsko imovino in občinske ustanove, določene za javno rabo. Ne morejo pa imeti pravice do redne ubožne oskrbe (trajne ubožne podpore) po določbah še veljavnih ubožnih zakonov, ki jih bo tudi treba preurediti in skleniti za svo državo nov in enoten zakon namesto sedanjih, deloma že prav zastarelih.

Zavoljo primerjave bodi samo omejeno, da glede članov občine in ostalih njenih prebivalcev po novem zakonu ni bistvene razlike med določili prejšnjih naših občinskih redov. Razlika je samo v označbah nazivov. Vse prebivalce občine smo imenovali doslej občane, ter jih rešili: a) na domačine — z domovinsko pravico v občini, ter b) na občinske deležnike — brez domovinske pravice v občini bivališča.

Glede ubožnih podpor vsebuje § 22. zakona o občinah bistveno ista določila, kakršne imajo naši dosedanji zakoni o domovinstvu in o ubožni oskrbi. Občine bivališča morajo nuditi v nujni sili najpotrebnejšo pomoč tudi članom drugih občin, ako zaidejo v bedo, morajo pa o tem takoj obvestiti pristojno občino ter zahtevati povračilo dane podpore, ki se izterja po upravni poti.

Važna je določba o sprejemanju članov drugih občin v članstvo občine bivališča (za prostovoljen sprejem v domovinsko zvezo). Pogoje za to določa § 17. zakona o občinah ter veleva, da občinski odbor sprejema ne more zavrniti, ako stanuje posilec v občini **stalno najmanj pet let**. Tega določila naši dosedanji domovinski zakoni nimajo. Prav ta § ima v zadnjem odstavku enako določilo kakor avstr. domovinski zakon iz l. 1896. o priposestovanju (pridobitvi) domovinske pravice po desetletnem bivanju v občini. Novo je to določilo samo v tem, ko pravi izrečno, da oni, ki je pridobil član-

stvo v občini z desetletnim bivanjem izgubi to članstvo v občini, v kateri ga je dotlej užival, razen če izjavi, da obdrži dosedanje članstvo (domovinstvo): mora pa dokazati, da pristaja na to dosedanja domovna občina.

V prehodnih odredbah določa § 141., da po prejšnjih predpisih pridobljeno članstvo občine (domovinstvo, pristojnost) ostane v veljavi kot članstvo (dotične) občine, dokler se ne pridobi drugo po določbah tega zakona. **Važno** je tudi določilo drugega odstavka § 141. ki pravi, da se smatrajo v § 16. odst. II navedene osebe, to so državni uslužbenci in javni samoupravni uslužbenci kakor tudi duhovniki za člane one občine, kjer imajo službeni sedež na dan, ko dobi zakon o občinah obvezno moč. (Torej izza dne 15. junija 1935. l.) Vendar pa morejo v šestih mesecih na osnovi svoje izjave dobiti članstvo ene onih občin, v kateri so ga prej imele. **Važno** je naposled določilo zadnjega odstavka navedenega paragrafa, da je oseba, katere članstvo je bilo sporno na dan, ko je dobil zakon o občinah obvezno moč, član one občine, v kateri je bila takrat stalno nastanjena. Ta določba bo napravila konec marsikaterim sporom, pritožbam ali ugovorom in v zvezi s tem obširnimi pisarjenjem. Glede članstva (domovinstva), ki se ne da ugotoviti, ima zakon posebna določila v § 19., ki jih ne bomo navajali. Pač pa priporočamo, naj se vsak seznaní ne samo z določbami o članstvu občin (domovinstvu), ampak tudi z določbami zakona o občinah na splošno. Treba je!

K sklepu bodi pripomnjeno še to: Z dnem, ko je dobil ta zakon obvezno moč, so prestali veljati vsi dosedanji zakoni o občinah (občinski redi) v vsej državi. Niso bili pa z zakonom o občinah razveljavljeni izrečno tudi doslej veljavni zakoni o domovinstvu. Zato bo neizogibno, da se bodo pri ugotovitvah domovinstva starejših oseb in celo njih staršev in prastaršev glede na potomstvo morala oblastva tudi sedaj še naslanjati na starejša določila o domovinski pravici, predvsem na avstr. domovinski zakon z dne 3. decembra 1863. l., drž. zak. št. 105., in na zakon (novelo k temu zak.) z dne 5. decembra 1869. l., drž. zak. št. 222. Mogoče bo treba pri ugotovitvi domovinstva potomcev poseči glede njihovih prednikov celo po popisnem patentu z dne 23. oktobra 1804. l., posebno pa po avstr. obč. zakonu z dne 24. aprila 1859.



# V KRALJESTVU GOSPODINJE

## KUHINJA

**Jetrna juha.** Štiri dkg masti segrejem v kozici. V segreto mast vržem osminko kilograma na koščke zrezanih telečjih jeter, zelenega peteršilja, zelene čebule, malo korenčka in malo rumene kolerabe. Vse zelenjave zrežem na tanke rezine. To dušim toliko časa, da se zelenjava popolnoma zmehča. Da se zelenjad ne pripali, prilijem par žlice juhe ali kropa. Ko je zelenjad mehka, jo pretlačim skozi sito, zalijem z juho ali kropom, primerno osolim, malo popopram in nazadnje, ko dobro prevre, okisam s kisom ali z limonovim sokom. Na juho denem ocvrt grah ali opečene žemljine kocke.

**Goveje meso v omaki.** V raztopljeni masti zarumenim eno na drobno zrezano čebulo. Goveje meso zrežem na kocke, ga pridenem masti, potresem z noževno konico paprike, prilijem z dvema žlicama kisa, pridenem vršiček zelenega peteršilja, vršiček majarona, vršiček zelene, vršiček timiza in en lovorov list. Zelenjad zvežem v šopek, ki ga odstranim, ko je meso zmehčano. Meso z zelenjavo dušim toliko časa, da se posuši sok. Potem potresem vse skupaj z moko. Ko ta malo zarumeni, zalijem z juho ali kropom, osolim in kuham toliko časa, da se meso zmehča. Meso dam na mizo s polento ali z makaroni, ali s popečenim celim krompirjem.

**Jabolka s snegom.** Dva dkg surovega masla segrejem. V segreto mast stresem pet dkg sladkorja. Ko sladkor zarumeni, pridenem 38 dkg olupljenih in na koščke zrezanih jabolk. Tem pridenem žlico vode in žlico vina. Ko so jabolka mehka, jim primešam dve žlici marelične mezge. Ko je dobro zmešano, denem v pomazano skledo; površino pokrijem s snegom, ki sem ga napravila iz dveh beljakov in osladila s pet dkg sladkorja. Pečem deset minut.

**Drobljanci (flancati) iz kvašenega testa.** Iz dveh dkg kvasa napravim kvašček. Ko vzide, ga pridenem mešanici iz četrta litra toplega mleka, enega jajca, primerno soli, žlice sladkorja in za debel oreh masla. Za duh pridenem malo limonovih lupinic in žlico ruma. Temu primešam en kg moke, ter prav dobro ste-

pem. Stepeno testo dobro pokrijem in postavim na topel prostor, da vzide. Vzhajano testo stresem na desko ali na prtič, ga razvaljam za prst na debelo in razrežem na za dlan široke in nekoliko daljše krpe. Te krpe še zarežem za prst vsaksebi, pokladam na z moko potresen prtič in pustim, da zopet vzidejo. Vzhajane drobljance denem v razbeljeno mast in jih po obeh straneh lepo rumeno ocvrem. Ocvrte drobljance denem na rešeto, ki je pokrito s čistim papirjem. Nazadnje jih še potresem s sladkorjem.

## RAZNO

**Za trde bule** kuhaj neoprano in neosoljeno proseno kašo na mleku, da bo gosta. Zavij za peščico v vrečico in deni gorko na bulo. Ko se ohladi, deni drugo, dokler ne omeči in ne prejé, kar naredi brez bolečin. Tak obkladek pomaga tudi za črva in zanohtnico. (Kaša, ki je že bila na bolnem mestu, ni več uprabbna.)

**Vročino in vnetja** vzame obkladek kislega zelja. Zelje, ki se je segrelo na bolniku, vrzi v vodo.

**Zoper kostni žulj** zmešaj ržene moke, 2 žlici olja, 2 žlici žganja, malo soli in mleka v mehko testo in nareži. Pomaga tudi za bolečine v danks in za uljesa.

**Pri hudem kašlju** si deni pod vrat v žganju namočeno krpo in suho krpo čez to.

**Če se ne moreš izpotiti** zavri polovico mleka in polovico vode. Izpij toplo v postelji. Mleko in voda je dobra kopel za opešane ljudi.

**Uživanje ovsa** pospeši rast las in naredi lepo kožo. Kosti se okrepijo po ovseni hrani, bolnik se popravi.

---

**g Zlato še vedno beži iz Francije.** Zupanje do francoske denarne politike se še ne more povrniti, saj še vedno traja odtok zlata v druge države. Tako je v tednu od 17. do 24. januarja odšlo iz Francije zlata za 1030 milij. frankov, s čimer je zlati zaklad Francoske banke padel na 65.386.4 milij. frankov. Četudi je ta odtok zlata le malo zmanjšal zlato kritje, ki znaša še vedno 71.43%, vendar je izguba tako velika, da vzbuja pozornost merodajnih činiteljev.

# GOSPODARSKE VESTI

## DENAR

g Ljubljanska denarna borza. Devizni promet na ljubljanski borzi je v minulni tednu znašal 5,50 milij. din v primeri s 3,71, 3,59, 3,2 in 10,6 milij. din v prejšnjih tednih. Največ prometa je bilo v angleških funtih in svobodnih dinarjih, pa tudi v nemških markah. — V zasebni kupčiji (privatnem kliringu) so plačevali tuje devize povprečno po sledečih cenah: Angleški funt 256,35 din, ameriški dolar 49,85 din, nemško marko 14,55 din, švicarski frank 16,90 din, avstrijski šiling 9,30 din, špansko pezeto 6,55 din, italijansko liro 3,10 din, francoski frank 3,43 din, grške bone 30 par. — Uradni tečaj s primom so pa beležili: Angleški funt 216,92 din, ameriški dolar 43,06 din, holandski goldinar 29,76 din, nemška marka 17,63 din, švicarski frank 14,28 din, belgijski belga 7,40 din, francoski frank 2,89 din, češka krona 1,82 din.

g Koliko so nam dolžne druge države za izvoz. Po poročilu Narodne banke so nam dolgovale 30. januarja t. l. druge države, s katerimi zamenjavamo blago potom kliringa: Nemčija 468 milij. din, Italija 175 milij. din, Turčija 1,277 milij. din, Bolgarija 201.000 din. Najvišji je kliringi dolg Nemčije in Italije.

g Ljubljanska kreditna banka bo počeni s 1. februarjem t. l. izplačala svojim starim upnikom obresti za leto 1935. in vse stare vloge na vlož. knjižicah in tek. rač. do zneska 2000 din.

## ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 28. jan. Prigon je znašal: 1 konja, 9 bikov, 102 vola, 221 krav in 4 teleta, skupaj 337 glav. Cene za 1 kg žive teže so bile: debeli voli 2,50—3 din, poldebili 2—2,75 din, vprežni voli 2,50—3 din, biki za klanje 2—3 din, klavne krave, debele, 2—2,50 din, plemenske krave 1,50—2 din, krave za klobasarje 1,20—1,75 din, molzne krave 2—3 din, breje krave 2,50—3,50 din, mlada živina 2,50—3,50 din, teleta 3—4 din. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 8—10 din, II. vrste 6—8 din, meso od bikov, krav in telic 4—6 din, telečje meso I. vrste 8—10 din, II. vrste 4—6 din, svinjsko meso, sveže, 8—10 din.

## CENE

g Žitno tržišče. Polazaj na žitnem tržišču je še vedno zelo trden in se cene držijo na stalni višini. Še vedno trajajoče ugodno vreme vzbuja bojazen, da bi morebitni mraz lahko škodoval posevkom, zato je zelo malo ponudb. Cene so ostale približno enake kot v prejšnjem tednu z manjšimi spremembami. Na ljubljanskem žitnem trgu se je ponujalo blago v vagonskih dobavah, naloženo na vagon večinoma na vojvodinskih postajah, po naslednjih cenah za 100 kg. Pšenica, baška in banatska, 78 kg težka, po 177,50—180 din; koruza, času primerno suha, 120,50—122,50 din; prekmurska 129,50—132,50 din; oves, slavonski, 142,50 do 145 din; ajda, v Ljubljani, 140—142,50 din; moka, ničla, baška in banatska, 283 do 295 din, štev. 2 265—270 din, štev. 3 245—250 din; otrobi, debeli, 110—115 din.

g Naša zunanja trgovina v decembru. Iz poročila o naši zunanji trgovini v decembru posnemamo sledeče podatke. Izredno je padla trgovina z Italijo, ki je znašala še novembra pri našem izvozu 53,8 milij. din, decembra pa komaj 4 milijone din, naš uvoz pa od 27,3 na 4,3 milij. din. Torej je politika sankcij ustavila skoro vso našo trgovino z Italijo. — Nasprotno pa je Nemčija postala prva v naši trgovini, kajti narasel je znatno naš uvoz iz nje, še v večji meri pa naš izvoz tja. V zadnjih treh mesecih 1935. l. smo izvozili za 297,5 milij. din, približno dvakrat toliko kot v 3. četrtletju. Od skupnega našega izvoza je decembra šlo v Nemčijo 29,1%, torej skoro tretjina. Pa tudi naš uvoz iz te države je narasel, vendar mnogo manj kot izvoz, saj nam dolguje že blizu pol milijarde din v kliringu, kar zna postati nevarno če se bo naš izvoz tako enostransko asmeril. — Tudi trgovina s Češkoslovaško se je v minulem letu povečala. Uvoz iz nje je narasel od 418 na 518, izvoz tja pa od 437 na 540 milij. din. Trgovinska bilanca je za nas aktivna za 22 milij. din. — Manj ugodna je trgovina z Avstrijo, uvoz je skoro isti: 441 proti 442 milij. din. Toda naš izvoz tja je padel od 634 milij. din v letu 1934 na 377 v letu 1935. — Narasel je nadalje 1935. l. naš izvoz v Ameriko, Anglijo in Madžarsko.

## PRAVNI NASVETI

**Vožnja čez nezamrznjen travnik.** F. Č. J. — Pred 34 leti je vaš oče prišel v posest travnika, s katerega je vozil seno in otavo čez sosedov travnik. Takrat se je sosed temu uprl, povzročil ogled po komisiji, ki pa je ugotovila, da sploh druge poti ni in ste od takrat v miru vozili čez sosedov svet. Letos naenkrat zahteva sosed za prevoz gnojnice odškodnino, češ, da zemlja ni zamrznjena in se mu dela z vožnjami škoda na travniku. Vprašate, če je ta zahteva opravičena. — Ni dvoma, da ste skupaj z očetom priposestvovali služnostno pravico, voziti v letnem času pridelke čez sosedov travnik. Če ste tekom zadnjih 30 let redno gnojili travnik in zvozili nanj v zimskem času gnojnico, ste tudi pravico vožnje v zimskem času priposestvovali. Čeprav letos zemlja noče zamrzniti, smete kljub temu zimske vožnje izvrševati. Vendar ste dolžni, da zravnote po izvršenih vožnjah razvoženi sosedov travnik, ker se ne sme z izvrševanjem svoje pravice delati drugim škoda. Ni pa opravičena zahteva sosedu do plačila odškodnine v denarju.

**Po očetu odstopljena zemlja.** Z. J. R. Sosed uživa kakih 20 kvad. metrov zemlje vašega vrta, ki jo je vaš oče odstopil sosedovemu predniku, da je ta mogel okrog hiše. Spominjate se, da se je govorilo, da bo za to sosed dal drug svet, vendar radi vojne in potem radi smrti vašega sosedu in očeta zadeva ni bila urejena. Vprašate, kakšen uspeh bi imela sedaj pravda. — Najbolje bo, če se s sosedom sporazumete radi morebitne odškodnine. Če to ni mogoče, vam svetujemo, da pustite svet sosedu, ki ga uživa že čez 30 let. Zelo verjetno je, da sta sosedov prednik in vaš oče ta svet med seboj obračunala in so sosedovi v pravični posesti odstopljene zemlje in so to zemljo tudi s 30letnim uživanjem priposestvovali. Najpametnejše je, če pri občini zaprosite, da vam uradni zemljemerec popravi mapno mejo po dejanskem uživanju v naravi v korist sosedu, tako da bo stvar popolnoma urejena. Tožba za vrnitev tega sveta bi bila brezupna.

**Odškodba zaradi prikratbe nad polovico.** M. K. L. J. — Prodali ste delež parcele zelo drago kupcu, vendar pismene pogodbe še niste napravili. Kupec se je skesal, pravi, da je predrago in je tudi

res po vašem mnenju zemlja za polovico predraga. Vprašate, če lahko kupca s tožbo prisilite, da plača, kar je obljubil. — Ne. Če pri dvostranskih pogodbah ena stranka ni prejela od druge niti polovice obče vrednosti tega, kar je sama dala, ima oškodovana stranka po zakonu pravico, da zahteva razveljavljenje pogodbe. Pogodbo lahko vzdržite s tem, da popustite kupnino za stvarno vrednost prodanega deleža.

**Lastna lovišča.** F. L. Občina ni mogla razglasiti, da sme vsak posestnik loviti na svojem zemljišču. Po lovskem zakonu more izvrševati lovsko pravico na svojem posestvu lastnik zemljišča, ki mu površina v eni občini ali okraju ali v več občinah ali okrajih znaša vsaj 200 hektarov neprotrganega zemljišča, in sicer tako, da se lahko pride po celem zemljišču z enega dela na drugega, ne da bi se šlo čez tuje zemljišče. Poti, železnice in z njimi vezani objekti ne prekinjajo zemljišč. Zemljišča onih lastnikov, ki jim ne pripada pravica do izločenega lastnega lovišča se združijo na področju vsake občine v občinska lovišča. Takšna lovišča se oddajo v zakup.

**Osumljen lovske tatvine.** V. I. Ker je stvar pred sodiščem počakajte na izid kazenskega postopanja. Ker imate branilec, pač ni potrebno, da bi vam mi dajali nasvete glede obrambe. Kar se pa tiče amnestije, je stvar sledeča: Če bi bili do 1. decembra 1935 obsojeni radi tatvine, bi vam bila kazen ocpuščena, čeprav še sodba 1. decembra ne bi bila pravomočna. Ker pa je bila sodba prvega sodišča razveljavljena in bi moralo sodišče ponovno razpravljati in izreči sodbo, po našem mnenju ne boste deležni amnestije, ako vas bodo zopet obsodili. Sicer pa sporne slučaje glede amnestije rešuje pravosodni minister.

**Ometanje dimnikov.** F. V. — Leta 1932. je takratni ban izdal pravilnik za izvrševanje dimnikarskega obrata in tarifo za dimnikarska dela. Po tistem pravilniku sme vse kurilne naprave in dimne odvode ometati samo upravičeni dimnikar. Dimnikarju se ne sme braniti, da ob določenem času ometa, niti se ne sme pri delu ovirati. Ta pa je dolžan, da celo izvrši hitro, kar najsnazneje in brez okvare prostorov. Če mislite, da za delo preveč zahteva, zahtevajte, da vam pokaže tarifo. Če pa se glede plačila ne morete sporazumeti, prijavite zadevo sreskemu načelnstvu, ki bo rešilo spor.